

Mia Laiho kok ym.

Toimenpidealoite velvoittamisesta kasvomaskien käyttöön kaupoissa, joukkoliikennevälineissä sekä julkisissa tiloissa

Eduskunnalle

Koronapandemiassa paljon keskustelua on herättänyt kasvomaskien käyttö julkisissa paikoissa. Suomen hallitus ja sosiaali- ja terveysministeriö (STM) eivät ole suositelleet kasvomaskin käyttöä julkisilla paikoilla, kuten kaupoissa ja busseissa, vaikka kasvomaskit ovat pakollisia yli 50 maassa. Koronavirus on luokiteltu yleisvaaralliseksi tartuntataudiksi, joka tarttuu herkästi pisaratartuntana. Hallitus on kuitenkin purkamassa merkittävällä tavalla koronarajoitteita. STM on perustellut kantaansa sillä, että kasvomaskeista voi olla jopa haittaa, koska maskia kosketellaan herkästi ja maskit saattavat loppua kesken, jos niitä aletaan käyttää julkisilla paikoilla. 6.5. kuitenkin uutisoitiin, että hallitus aloittaa selvityksen kasvomaskeista. Selvityksen oli määrä olla valmis kesäkuussa, mutta 7.5. oli julkisuudessa tietoa, että se valmistuisikin toukokuun loppuun mennessä.

Suomessa on laskettu olevan noin 1,2 miljoonaa riskiryhmään kuuluvaa ihmistä. Koronavarotoimet ovat ajaneet heidät neljän seinän sisälle suojaan taudilta. Rajoitustoimia purettaessa tulisi ottaa erityisesti huomioon myös riskiryhmien mahdollisuus elää kohti normaalimpaa arkea. Kun kaikki käyttäisivät kasv suojaainta julkisilla paikoilla ja huolehtisivat hyvästä käsihygieniasta, niin se lisäisi myös riskiryhmiin kuuluvien ihmisten mahdollisuuksia asioida turvallisesti kaupoissa ja muissa julkisissa tiloissa.

Koronavirus tarttuu pisaratartuntana esimerkiksi puhuttaessa, yskittäessä ja aivastettaessa. Tutkimusten mukaan kirurginen maski, jota sairaaloissa käytetään, on tässä erittäin tehokas. Kangasmaskeista on myös tehty tutkimuksia ja todettu, etteivät ne suojaa tartunnalta yhtä tehokkaasti kuin kirurginen maski, mutta ne vähentävät kuitenkin selvästi tartuntoja. Kun on yleisvaarallinen tartuntatauti kyseessä, pitäisi voida ottaa myös tämä työkalu käyttöön.

Kasvomaskit ovat pakollisia jo yli 50 maassa, ja monet maat, järjestöt ja tutkijat ovat tehneet selvityksiä kasvomaskien käytön kannattavuudesta. Esimerkiksi tiedemaailmassa arvovaltaiset Yhdysvaltain kansanterveysvirasto (CDC) ja Saksan tiedeakatemia kannattavat maskin käyttöä. Saksan tiedeakatemia julkaisi huhtikuussa lausunnon, jonka mukaan kasvomaskien käyttö on avainasemassa, kun julkisia palveluita ja maata lähdetään avaamaan. Raportin mukaan hengityssuojien käytöstä pitäisi tulla pakollista julkisessa liikenteessä, kaupoissa ja kaikkialla, missä on paljon ihmisiä. Myös Kiinan tartuntatautien keskuksen johtajan mielestä suojaavaa naamia täytyy käyttää, koska puhuessa suusta tulee aina pisaroita. Euroopassa esimerkiksi Itävallan ja Tšekin johto ovat määränneet kansalaiset peittämään suunsa ja nenänsä yleisillä paikoilla. Myös

Toimenpidealoite TPA 62/2020 vp

maailman johtavat lääketieteelliset lehdet Lancet, Jama ja BMA ovat ottaneet kantaa maskien puolesta.

Eräässä liki vuosikymmenen takaisessa tutkimuksessa Cambridgen tutkijat kokeilivat, kuinka tehokkaasti eri materiaaleista tehdyt maskit pysäyttävät jopa koronavirusta pienempiä hiukkasia. Siinä missä leikkaussalimaskin läpi ei päässyt 89 prosenttia hiukkasista, lähes samaan ylsi pölynimuripussi, ja t-paitakin pysäytti 70 prosenttia partikkeleista.

Maskien käyttö on perusteltua tilanteissa, joissa turvaetäisyydestä huolehtiminen ei onnistu, kuten esimerkiksi kaupoissa ja julkisissa liikennevälineissä, joissa turvaväleistä huolehtiminen on vaikeaa. Julkisissa paikoissa käytetyn kaikkien kansalaisten käytössä olevan kasvomaskin ei tarvitsisi olla samantasoinen kuin ammattilaisten käyttämä. Eli kasvomaskin käytön velvoittavuus ei vaarantaisi ammattilaisten käyttämien kirurgisten suu-nenäsuojusten saatavuutta. Itsetehty tai ostettu kankainen maski suojaa lähellä olevia ihmisiä taudilta paremmin kuin ei maskia ollenkaan. Kasvomaskien käytön ohjeistuksella ja todellisella käytöllä voitaisiin vähentää tartuntariskiä ja tartuntoja, ja niiden avulla voitaisiin purkaa myös riskiryhmiin kohdistuvia tiukkoja ja epäinhimillisiä rajoitteita.

Kasvomaskin käytön lisäksi on tärkeä muistaa myös muut torjuntatoimet, kuten fyysinen etäisyys, käsienpesu, käsien desinfiointi ja yskimishygienia. Kasvomaskin avulla voidaan vähentää yskimisen ja aivastelun aiheuttamaa pisaroiden leviämistä ja siten suojata muita. Suojain on myös merkki siitä, että kunnioittaa muiden terveyttä.

Ranskassa talousministeriö on julkaissut 30.3. EU-kasvomaskistandardien lisäksi kansalliset siivilimaskistandardit. Korkean suodatusvaatimuksen maski suodattaa yli 90 % ja toisen tason maski 70 % hengitysilman kolmen tuhannesosamillimetrin pisaroista. Ranskassa korkeimman laatutason maskit on suunnattu työntekijöille, jotka ovat tekemisissä ihmisten kanssa (muut kuin sairaalan henkilökunta), ja alemman tason suojaimet ovat kansalaisille, jotka käyvät esimerkiksi kaupassa tai käyttävät julkista liikennettä. Tällä päätöksellä Ranska varmistaa sen, että EU-standardin täyttävät kirurgiset maskit riittävät sairaalan henkilöstölle.

Suomessa jo nyt muutamat yritykset ovat muuttaneet tuotantolinjaansa, jotta voivat alkaa valmistaa maskeja kansalaisten käyttöön.

Kasvosuojaimen velvoittava käyttö myös muistuttaisi maassa vallitsevasta poikkeustilasta ja turvavälien pitämisen tärkeydestä tartuntojen ehkäisyn ja vähentämisen ohella.

Jotta Suomi voi turvallisesti avata rajoitteita, tarvitaan työvälineitä, joilla saadaan tartunnat pidettyä matalina. Siihen tarvitaan testausten lisäämisen, jäljittämisen ja eristämisen lisäksi kasvomaskien käyttöä. Kasvomaskin käyttöön velvoittaminen kaupoissa, joukkoliikennevälineissä sekä julkisissa tiloissa, joissa turvavälistä ei voida huolehtia, olisi tärkeä työväline kohti normaalimpaa arkea. Kansalaisia tulee opastaa kasvomaskin oikeaan käyttöön, mikä on järjestettävissä. Lasten osalta olisi arvioitava kasvomaskin käyttöön soveltuva ikäraja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Toimenpidealoite TPA 62/2020 vp

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin velvoittaakseen kasvomaskien käyttöön kaupoissa, joukkoliikennevälineissä sekä julkisissa tiloissa, joissa turvaväleistä ei voida huolehtia.

Helsingissä 8.5.2020

Mia Laiho kok
Marko Kilpi kok
Timo Heinonen kok
Kai Mykkänen kok
Ville Kaunisto kok
Anne-Mari Virolainen kok
Terhi Koulumies kok
Sari Sarkomaa kok
Pauli Kiuru kok
Kari Tolvanen kok
Sofia Vikman kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Heikki Autto kok
Sari Multala kok
Heikki Vestman kok